

Nro 21.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBOL.

*Költ Bétsben Pünköst Havának 28-dik napján
1793. esztendőben.*

Regnum Poloniae perpetuo divisum — dividetur:

az az:

*A' szüntelen való hasonlásban élő Lengyel ország
fel fog osztattatni.*

Illyetén igikkel fejezte ki *Bátory István* Lengyel király, a' Lengyel Mágnásokhoz 1584 esztendőben írott levelében, Lengyel országnak következendő állapotjáról való gondolattyaít. Nálánál soha sem vólt, nem is leszen soha, sem jobb, sem kedvesebb királya a' Lengyeleknek, kiról halála után is ilyenképen szoktak emlékezni: *Vajha, vagy soha sem született, vagy soha még n*

hólt volna, még is ezer meg ezer vilzontagságokkal kellett nékie a' Lengyel Mánásoknak égyenetlensége, és bölts uralkodása, 's rendelései ellen való zugolódások miatt szenvedni. Ezek miatt való boldzúságában fakadott ki ezen szókra: *A' szüntelen való hasonlatosságban élő Lengyel ország fel fog osztattatni*, melly szavai imé bé is tellyesedének. Hát honnan tudta azt *Bátory István*, talám ugyan jövendölésnek lelkével birt, avagy talám a' sz. Lélek sűgallotta néki előre meg, hogy Lengyel országot 209 osztendőknek elmúlása után két hatalmas Európai Fejedelem fel fogja osztani? Sem jövendő mondó lélekkel való bírás, sem isteni belső sugallás nem szükséges a' bölts embernek a' jövendőben történendő dolgoknak eleve való meg tudására. Az olvasott és sok tapasztalású ember könnyen ki húzhattya a' környül állásokból a' jövendöbeli történeteket. *Bátory István* is tsak azokból itilt Lengyel országnak jövendöbeli állapotjáról, úgy is történt a' dolog. Miólta a' *Jagellói* uralkodó ház ki hólt, a' miólta a' királyi választásnak jusza a' Lengyel Mánásoknak kezében vagyon, soha egy királyi választás sem mult el zenebona nélkül, melylyet hol önnön magok, hol a' Lengyel koronára vágyódó fejedelmek okoztanak. Régi constitútiójok szerént mindenkor a' leg érdemesebb hazafit kellett volna nékik királlyságra emelni: ök pedig, rész szerént irigyelvén hazájokfiainak szerentséjét, rész szerént a' hamis mammon által lévén meg vesztegettetve, hol Német, hol Frantzia, hol Magyar, hol Erdély országokban kerestek magoknak királyt, soha sem találtak magok közt a' királyi székre érdemest, melly miatt mindenkor nagy tűz támadott Európában. *Ponyatovszky Stanisló* mostani szerentsétlen király is, a' ki születésére nézve Lengyel, nem az ő kegyelmekből, hanem az Orosz Fejedelem asszonyinak hatalmas ajánlására emeltetett királyi méltoságra, kit azóltától fogva sok vilzontagságok érdeklettenek. Esmervén e' szelid és bölts fejedelem háfiainak

indúlattját, álhatatlanságát, és hazájának halála után történendő gyászos állapotját; azt javasolta a' Lengyel nemzetnek, hogy minden következő zenebonának el távoztatására; változtatnák meg a' régi uralkodásnak formáját, 's választanának magoknak egygy olly fejedelmet jövődöbeli királynak, kinek férfi és léány maradéki örökösen birnák a' Lengyel koronát. Bé vétetődött ez az ő bölts tanátsa, és az Országnek fő Rendei fel gyűlvén 1791 esztendőben Varsóviában, Pünköst havának 3-ik napján egygy olly ditsőséges constitutiót készitettének, melly által előbbi virágzó állapotába helyheztetett volna Lengyel ország. — A' következő király választásában, a' mostan élő Saxóniai választó fejedelemre *Augustusra*, 's ennek mind két nemen lévő maradékaira esett a' sors. Felettébb örvedttenek a' jó hazafiak e' szerecentsés változáson, eleve képzelvén hazájoknak jövődöbeli tsendeségét, és az abból, mind közönségesen, mind reájok nézve származandó bóldogságot. De igen rövid ideig tartott ez az ő örömök, mivel Gr. *Potocki Stanisló*, és az ifjabb Gr. *Malachovszky Targovitzban* Podoliának városában titkon ölzve gyűlvén, szoros szövetséget kötötte nek egymás közt a' Varsóviai új constitutiónek le rontására, és a' réginek fenn tartására, ellene mondottak a' király és nemzet végzésének, másokat is fel ingerlettenek az ellen.

Ebből származott a' múlt esztendőben Lengyelek és Oroszok között támadott hadakozásnak tüze, mellynek el óltására mivel az új constitutió barátjainak nem vólt elegendő erejek, jó végből, t. i. hazájoknak tsendes meg maradásáért, a' királlyal égyetemben által léptek a' *Targovitzi* Confederatióra, nem látván előre, minémű szomorú következései fognának még annak lenni. — Azomban egygy felől az Orosz, más felől a' Prusiai seregek menvén bé Lengyel országba, le tsendesitették ugyan az ott támadott zenebonát, de koránt sem a' király és nemzet reménységek szerezént.

A' Prussiai király Dantzic és Thorunum két nevezetes kereskedő városokkal egyetemben, Nagy Lengyel országot; az Orosz Fejedelem pedig *Kióvát* egészlen, *Wolhyniát*, *Podóliát*, *Braclaviát*, *Ukrajniát*, a' Lithvániai nagy hertzezségben pedig a' *Poloczki*, *Wilnai*, *Novogrodekki*, és a' *Brzeski* Vajdaságokat, melly mind öszve 4000 négy szeg mélföldet teszen, úgy hogy Lengyel országnak tsak egy harmad része maradott meg a' korona mellett abból, a' mi néki az 1772 esztendőben esett osztás szerént meg hagyattatott. Illyenképen már most Varsóviánál egyéb erősege nem maradott Lengyel országnak, *Kaminia cum ot*, mellynél nagyobb erősege nem vala, az Orosz Császárné foglalta el, és már e' szerént egészlen el szakasztatott a' Török birodalomtól. Mind a' két osztó fél, meg hagyták az el foglaltatott tartományokat egyházi és polgári szabadságaikban olly fel tétellel, hogyha azok is önként végbe vijéndik a' kívánt hódolást. A' ki annak ellent állandana, minden fekvő és ingó bingó jószágát el fogná vesztetni. A' mint hallatik, végbe is vitték már azt *Wolhyniának* és *Ukrajniának* lakosai, e' mellett 20000 főből álló Lengyel sereg esküdött fel a' Császárné hiveségére, melly egy különös corpusban fog lenni, és *Ukrajnai divisió*nak, avagy osztálynak neveztetni. Sok helységek tellyes meg elégedéssel vagynak ezen osztály felől. A' *Gnesnai* Vajdaság lakosai tsókot hányván a' Prussiai tzimmerre, t. i. az egy fejű fekete sasra így szólottanak: *Az Isten áldja meg a' Prussiai királyt.* — *Gnesna* városának örökös ura *Poninsky* Gróf az egész oda bé ment Prussiai sereget meg vendéglette, 's palotáját meg világositatta. Sok helyeken mingyárt első napon lehányattak a' Prussiai tzimerek, melly dolognak indítói, ha ki tudattatnak, keményen meg fognak büntettetni. Ezen újj Prussiai örökségben, melly ennekutánna *déli Prussianak* fog neveztetni, a' mint a' hir folly, 8 gyalog regement, 5 könnyű füselier batalion, 3 dragonyos, 2 huzár

és 1 pattantyús regiment fog fel állítani, melyekhez más regimentektől fognak tisztek küldet-
tetni. — — — A' kereskedésnek és adó-
nak rendbe hozására rendeltetett Prussiai depu-
táció tudtára adta a' Dántziki kereskedőknek,
hogy a' király az eddig mind szárazon, mind vi-
zen vétetni szokott harmintzadot, el törölte, és
ennekutánna 100 forintot érő jószágtól nem 12 for.
mint 1775 esztendőtol fogva eddig, hanem tsak
2 forintot fognak fizetni, ellenben a' helyett az
eleségre és italra accisa vettetödni, és kapu pénz
fogna bé vitettetni.

Ügy halljuk, hogy a' Lengyel ország király
Grodnóba, Litvániának városába utazott, hogy
az ottan tartatandó Generál Confoederációban,
az az, Ország gyűlésében, maga is jelen lehessen.
Varsóviából lett el menetelekor annyira el kese-
redett ennek a' nagyobb szerentsére érdemesebb
fejedelemnek a' szive, hazájának 's nemzetének
romlása miatt, hogy a' királyi palotába fel gyű-
lekezett, 's tölle bútsút venni akart urasággal
eggy szót sem szólhatott, némellyek úgy véleked-
nek felöle, hogy nem is fogna oda többé vissz-
sza térni. — Gr. *Potoczky Stanisló* a' *Targovitzi*
Confoederációnak feje, és Lengyel ország jelen-
való szerentsétlenségének szerző oka, olly szín-
alatt, hogy hazájának el oszolhatatlanságáért fog-
na az Orosz Fejedelem asszony nál esedezni, Pé-
tervárába utazott. — Inkább hazafiainak méltó
bosszú állásától való félelme miatt tselekedte
ö azt, kétség kívül nem is egygy hamar fog on-
nan vissza térni. Ekképen tellyesedett bé *Bátory*
Istvánnak fellyebb említett jövendő mondása :
Regnum Poloniae perpetuo divisum — dividetur.

Kétség kívül Lengyel Ország dallyára fog a'
Frantzia Birodalom is jutni.

Frantzia Ország.

Májusnak 3 napján tartatott ülésben ismét elő fordult a' N. Gyűlésben a' gabona szaporításáról való kérdés, mellyről tett végzés 27 tikkelyeket foglal magában. Ezek a' leg nevezetesebbek:

1. Senkinek sem szabad a' közönséges piatzokon kívül gabonát vagy el adni, vagy venni. A' ki e' törvényt által hágándja 3000 livra birságot fizelsen.

2. Az egész Országban vizsgáltafson meg, kinek, és hol, mennyi gabonája vagyon.

3. Minden Osztály Előjáróinak hatalom adatatik a' parafztokat, és árendánsokat erőszakkal is arra kényszeríteni, hogy gabonájokat, azon kívül, a' mi magok élelmére szükséges, közönséges piatzokra vigyék.

4. A' közönséges végzéseket exequaló, avagy tökéletességre vivő Tanátsra olly rendeléseknek tétele bizattatott, mellyek szerént idegen országokban is lehelsen gabonát szerezni.

5. Minden, a' kinek gabonája és liszte vagyon, köteles leszen meg jelenteni, mennyi vagyon, és mennyit adhat el.

6. Házról házra fognak az arra rendeltetett személyek menni, és vizsgálódni, a' kik hogyha több gabonát találnak a' ki jelentettelnél, minden pénz nélkül foglallyák azt el a' szegényeknek számokra.

7. A' mostani búza piatzokon kívül, többek is rendeltessenek.

8. Hogyha a' gazdák nem akarnák szalmában lévő gabonáikat ki tsépeltetni, avagy nyomtattni, nyomtattassák ki az előjárók.

8. A' gabonával kereskedők jegyző könyvet tartsanak a' vett és el adott gabonáról,

mellybe azt is fel jegyezzék, kinek és mennyi gabonát adtanak el.

9. Az osztályoknak fő igazgatói határozzák meg a' gabonának az árrát.

10. A' ki a' meg határozott árron felől adja el gabonáját, 300 — 1000 livra birságot fizetsen.

11. A' ki gabonáját vagy el rontya, vagy el rejti, halállal büntettefsen meg.

12. A' ki az illy gonofz lakosokat bé vádollya, méltó jutalmat vegyen.

Májusnak 6 napján tartatott ülésben *Biron* Generálnak levele olvastatott fel, mellyben azt jelentette, hogy ő a' Nizzai Grófságban az ellenséget meg verte, közüle 100 embert meg ölt, 20 el fogott, az övéi közül pedig tsak 3 holt meg, és 10 esett sebbe. Felettébb ditsekedik a' Frantzia granatérosoknak és vadász katonáknak vitézi bátorságával, 's azt írja felölök, hogy semmi lehetetlenség nem vólna előttök. — *La Beyrie* Oberstlajtinánt azt írja a' Pireneusi ármádiától, hogy ő a' Spanyólokat meg verte, táborokat fel dúlta, és 3000 töltést, 30 flintát, 40 bajonétet nyert tőlök. — A' *Perpignánba* küldetett nemzeti Commisáriusok avval biztattyák a' N. Gyűlést, hogy sokkal nagyobb az ott lakos patriótáknak buzgoságok, hogy sem mint a' Spanyólok diadalmat vehetnének rajtok. — Gen. *Servan* azt írta Bayonnából, hogy a' Frantzia országba bé tsapott Spanyólok mindenütt vízfzsa verettettek, és hogy semmit sem lehetne tőlök tartani, nem olly nagy katonák, a' kik kárára lehetnének a' Fr. köztársaságnak. — *Custine* Generál avval ditsekedik, hogy a' Moguntziában fekvő Frantziáknak semmi szükségek nintsen, mind kényerek, mind puskaaporok elegendő vagyon, gyakorta ki tsapnak az ostromló éggyesült seregekre, és mindenkor győzedelemmel térnek vílfzá;

hogy a' német seregeknek temető helyek Mogun-
tzia alatt leszen; hogy a' Landaui őriző katonák
és lakosok előbb annak le omlandó köfalai alá
temettetik magokat, mintsem abba bé botsásák
az ellenséget s. a. t.

Ugyan azon napon tartatott ülésben olvas-
tatta fel a' hajó seregekre vigyázó minister azon
levelet, mellyet ő Normandiának városából Cher-
bourgól (Caroburgumból) vett az *Avisjagd* ne-
vű hajónak kormányozójától *Desgarcoxtól*, melly-
nem summája ebből áll, hogy múlt Aprilisnek
végén, a' Britanniai szoros tengerben vigyázó Fr.
hajó seregnek fő kormányozója *Lumullon* ötöt ki-
küldötte, az ottan láttatott néhány Angliai hada-
kozó hajóknak meg vizsgálásokra, mellyek között
a' leg közelebb való egy fregatta vólt, hanem
azon túl mellyze, más két nagy hajók is láttatta-
nak. — Hogy ő a' fő kormányozónak e' dolgot
hirül adván, több hajókkal ki ment amazoknak
eleibe, 's velek keményen ágyúzott — hogy az An-
glus hajóknak ágyú golyóbisai 60 ölnire repültenek
az ő hajóikon túl — és hogy fél óráig tartó ten-
geri viaskodások után az ellenségnek hajói ki bo-
tsátván vitorláikat tovább mentenek; de ismét
nagyobb számmal tértenek vissza, mellyeknek a'
Fr. hajók ellenek nem állhatván vissza mentek a'
Cherburgi kikötő helybe s. a. t.

Májusnak 6 napján érkezett szomorú hírek
nagy szeget ütöttek a' N. Gyűlésnek fejébe. Egész
Frantzia országban ugyan, de kiváltképen Nor-
mandiában és kis Britanniában szaporodik a' re-
belliseknek száma, (ily nevezik azokat, a' kik
az új constitutióval meg nem elégednek, hanem
királyt kívánnak magoknak) immár sok városok-
kat és helységeket el foglaltak a' *Ligeris* mel-
lett, és minden ott találtatott patriótákat meg foj-
tották. Ennekfelette az Orleánsban (Aureliában)
fekvő német sereg, melly többnire német szökött
katonákból áll, és Austriai 's Prussiai szökött tisz-

teik vagynak, rossz indulattal viseltetnek a' Fr. közönséges társasághoz, és N. Gyűléshez, a' táborba lett masirozásokban világosan ezt kiáltották: *Ellyen a' király! veszzen el a' közönséges társaság!* azokat a' két Fr. fő tiszteket, a' kik őket bé akarták vádolni a' N. Gyűlés előtt, meg fogván meg kötözték, 's több efféle törvénytelenségeket is miveltenek. Ezeknek le tsendesítésekre, nemzeti biztosok küldettetenek. Magában Párisban sem uralkodik tökéletes tsendesség. Ezrenként gyűllenek öszve a' polgárok, 's úgy tanátskoznak titkon, és szövetséget kötnek a' hamis patrióták ellen s. a. t. *Cambon* a' közönséges tsendességre vigyázó deputációnak, a' N. Gyűléshez küldött biztosa, még elevenebb szinnel festette le a' Fr. köztársaságnak kétséges ki mentelű állapotját, és közönségesen azt mondotta, hogy hanemha illendő eszközök rendeltetnének a' belső tűznek el óltására, el kerülhetetlen veszedelembé fognának esni.

Barrere arról tett jelentést a' közönséges tsendességre vigyázó deputációnak nevében a' Nemzeti Gyűlésnek tagjai előtt, hogy a' *Marsiliai* ki kötő helybe 26 gabonával meg terhelt, 's azok között négy ellenségtől el vétetett terhes hajók, érkeztenek vólna *Smirnából*, Natoliának igen nevezetes és gazdag városából. De, *úgymond Barrere*, nem mindenünnen érkeznek hozzánk illy örvendetes hírek. Eggy 800 főből álló *corposunkat St. Leger* mellett meg támadván a' rebellisek, keménnyen meg verték, 100 embert vágta le közzülök, és 2 ágyút vettének el tölölök, valamerre fordúlnak, mindenütt szerentsével járnak, mindenütt üzik, vágják, ölik fegyveres népünket, és patrióta társainkat. — A' *Ligeris* mellett 200000 gyüllöttének öszve, 25 — 30 mélföldre terjedő vidéket foglaltanak el, 's nem hiszem, hogy *Nantest* is el ne foglallyák. Minden fegyvert fogható férfiakat erőszakosan magok közzé vesznek, azokat a' kik velek tartani

nem akarnak, mind le vagdallyák. A' közöttök lévő papok, *úgymond Barrere*, élesztik közöttök a' tüzet, azoknak a' kik pártjokra állanak, menyországot igirnek. Ehez való bizodalombokból, semmi veszedelemtől nem irtóznak, szörnyű kégyetlenséget gyakorlanak a' patrióták és el fogatott katonáink iránt. — Nem kell, *úgymond*, az illy történeteket semmibe hajtani, hanem szükség két ármádiát ki állítani, egyiket *Nantes* mellé *Britanniában*, másikat *Saumur* mellé az *Andegaviai hertzezségben*. Az erről immár tett rendeléseket is említette *Barrere*, és azt mondotta, hogy 10000 fegyverben gyakorlott nép legyen már útban, a' kik Májusnak kezdetében, a' rendelt helyre fognának érkezni, és hogy mindenfelől mozdulásban vólnának a' rebellisek ellen küldetett seregek. — Arról is jelentést tett ő, hogy a' recrutirozás miatt egy kevés fel háborodás támadott Párisban, a' melly mindazáltal az Előjáróknak vigyázósága által szerentsésen le tsendesítettett. A' mint mondatik, *Santerre* az anya városnak fő kórmányozója is 12000 emberrel fogna a' pártosok ellen menni, és mivel ő maga, serföző korában nem tanulta a' hadi mesterséget, hat tanúlt, és gyakorlott fő tiszttet vinne el magával, 's azoknak segítségével élne a' belső ellenségnek meghódoltatására.

Májusnak 7 napján a' Spanyol országgal határos osztályból Párisba küldetett deputáció jelent meg a' N. Gyűlés előtt olly hiradálsal, hogy a' Spanyol hadi sereg nagy erővel ütött bé *Francia országba*, és mindent vág, öl, és pusztit; és hanemha nagyobb erő fog ellene küldettetni, féltő, hogy végső romlására ne legyen a' Fr. közönséges társaságnak. Igaz dolog, hogy 100000 emberből álló sereg rendeltetett oda; de még ekkorig 33 ezernél több oda nem ment, e' pedig elégtelen az ellenség dühöségének meg akadályoztatására, e' mellett se köntöse, se fegyvere, se tábori elesége nintsen elegendő. — A' közön-

séges jövedelemre vigyázó deputáció meg jelen-
vén ezen ülésben, szükségesnek lenni itilte, hogy
a' rendkívül való közönséges költségnek ki álli-
tására 12 millió livráni *assignata*, az az papiros
penz készittelsen. Jóvá hagyattatott a' fel tétel,
e' mellett az is el végeztetett, hogy a' rebellisek
ellen ki állitandó seregeknek ki készítésekre,
minden tehetős lakos elztendei jövedelmének mér-
téke szerént hadi adót fizelsen. E' szerént 1000
livrától 30; 3000 livrától 100; 5000 livrától 1000;
15000 livrától 1600; 40,000 livrától 20,000 fog a-
dódzni; a' kinek 50,000 livrán felül való jövedelme
vagyon, abból 30 ezret hagyjon meg magának,
a' többit pedig adja a' köz társaság kasszájába,
a' ki ezt nem miveléndi, kótyavetyére vettelsen
jólzága. A' Párisi Előjárók a' városra esett 12
ezer embernek ki állitása felől azt a' meg hatá-
rozást tették, hogy valaki a' közönséges társaság-
nak kára nélkül táborba mehet, fogjon fegyvert.
Nevezetesen, hogy minden kereskedő, mester em-
ber, 2 legénye közül égyet, három között ket-
tőt, hét között négyet adjon. Senki se mérészely-
lye magát mentegezni, 's attól el vonni.

Májusnak 8 napján tartatott ülésben azt vé-
gezte a' N. Gyűlés, hogy minden Fr. seregekhez
bizonyos számú nemzeti Commissáriusok küldet-
telsenek, égygyikhez több, másikhöz kevesebb,
a' mint t. i. a' sereg nagyobb vagy kisebb. Ezek
a' *hadi seregeknél vigyázó nép képviselőinek fog-
nak neveztetni*, különös köntösöket viselnek, mely-
lyek rész szerént hadi, rész szerént polgári hiva-
talban lévő embereket jelentenek. Ők nemtsak
a' tábori eleségekre, várakra, hanem minden Ge-
nerálisokra és hadi tisztekre is fognak vigyázni.
Hatalmokban vagyon a' leg főbb hadi tiszteket
is, vár comendánsait, hadi comisariusokat, és
tábori eleségeket bé szerző Liferánsokat, ha hi-
vatalokban hűségteleneknek lenni tapasztaltatnak,
hivatallyoktól meg fosztani, 's helyekre másokat
tenni. Ők visgállják meg a' táborban fekvő se-

regeket, ők hirdetik ki azoknak a' N. Gyűlésnek végezését. Az ő rendelkezéseiket éppen úgy kötelesek a' tábori hivatalosok beteljesíteni, mint ha maga a' N. Gyűlés parantsolná. Az ő assignatiójok mellett fizettettek ki azok a' közönséges kasszából, a' kik a' táborban fekvő seregeknek számokra valamit adnak s. a. t. Ellenben, hogy ezek is ne tzimborálhassanak az ellenséggel, minden két hólnapban fognak változni.

Ugyan ezen ülésben megkezdett el az is, hogy a' rebellis tartományokhoz és helységekhez nemzeti commissariusok küldetessenek, a' kik a' felháborodott szivű lakosokat igyekezzék jószággal, tsendesen, és nyájassággal lecsendesíteni, terjeszték szemeik elébe, hogy ők mind magoknak, mind maradékaiknak ártanának a' közönséges társaság ellen való pártosságokkal, hogy az őket felingerlők, nem az ő, hanem a' magok hasznát keresik, hogy az ellenség azon igyekezik, hogy a' hazafiak között háborúságot szerezvén, az országot magok közt felolzhassák; hogyha ők a' fegyvert letejéndik, és vissza térendenek a' Fr. közönséges társaságnak hűségére, semmi bántások nem lesznek. s. a. t.

Májusnak 10 napján azt végezte a' N. Gyűlés, hogy minden neutralis nemzeteknek gabonás és kereskedő hajói megvizsgáltsanak, és hogyha vagy eleséget, vagy hadi eszközöket vitelnek a' köz társaság ellenségeinek, vétetessenek el tőlök, hanem azon summa fizetessen nekik ki portékáikért, mellyet fizettek volna azok, a' kikhez akarták vinni. Ellenben az ellenségnek kereskedő hajói fogatlsanak el, vétetessen el az azokon lévő portéka, a' hajók pedig botsátolsanak szabadon. A' Frantziák, Anglusok és Hollándusok között lévő hallal való kereskedés, valamint békeességben, úgy mostan is szabad folyamattában legyen.

Párisban *Májusnak* 11 napján költ levélből azt olvassuk, hogy nemcsak erősen szaporodnak a' rebellisek, hanem hogy már néhány városokat, nevezetesen *Argentont Berry* Grófságban, *Montrevilt* és *Thouarst* Pictaviumban el foglalták, és ha hirtelen széllyel nem üzettetnek, bizonyosan *Poitierst* avagy *Pictavium* városát is meg fogják hódoltatni. *Loudiu*, az az *Juliodunum* maga fel nyitotta kapuit, fejez zászlókat ütött ki a' város bástyáira, és tele torokkal ezt kiáltotta: *Élylyen a' király!* *Nantes* mellett keményen meg verettvén a' patrióták, bé futottanak a' városba, és az ottan fogságban tartatott, királyokhoz hiv lakosokat, mérgekben mind meg fojtogatták, hanem bezzeg meg is adták az árrát, mivel más nap bé menvén *Gascon* Generál, a' rebelliseknek fő kórmányozója a' városba, mindent, a' ki fegyvert viselt, le vagdaltatta, 400 patriótákat fel függesztetett, minden *Ligerisben* lévő szigetekbe őrizeteket küldött, battériákat hányatott, és 240 eleséggel 's hadi eszközökkel meg terheltetett, 's *Rupellába* hajókázni akaró hidasakat el foglaltatott. Illyetén szomorú környül állások között vagyon mostan *Frantzia Ország*.

Nem kevés szomorúságot okozott a' *N. Gyűlésnek* az is, hogy *Custine* Generál, eggy átalylában nem akarja többé a' *Rajna* és *Mosel* mellett táborozó *Frantzia* sereget kórmányozni, hanem a' hadi ministerhez küldött levelében szolgálatból való ki botsátatását kívánja. Okául teszi az oda küldetett nemzeti comisariusokat, a' kik kételkedvén hazafiúi hivségéről *April. 27* napján magok eleibe törvénybe idézték ötöt, és azt lobbantották szemére, hogy az ő *Brunsvigiai* hertzeghez küldött levelében, jó patriótához illetlen ki fejezésekkel élt volna. Ahozképest ő többé nem akar fő kórmányozó lenni, 's azt kívánja, hogy nállánál hivebb 's jobb vezér állítasson helyére.

Hadi Történetek és Környülállások.

Printz *Conde* minden kórmánya alatt lévő Kis Britanniai nemeseznek tudtára adatta, hogy mivel Brestiát ki vévén, az egész tartomány a' királyt kívánóknak hatalmokban vagyon, minden haladék nélkül üllyenek hajókra, 's mennyenek honnyokba.

Turinban April. 28 napján költ levélből értyük, hogy a' Frantzia hajó sereg *Onegliát* megtámadta, hanem a' vár fő kórmányozójának bölts rendelései 's réájok repitetett tüzes golyóbisai által onnan el üzettek.

Szabaudiában nagyon meg rettentek a' lakosok, halván a' Frantzia köz társaságnak mostani szerentsétlenségét, és a' királyt kívánóknak szaporodását. Természetesén vagyon is nékik okok a' félelemre, mivel ha törvényes uroknak a' Szárdinai királynak fegyvere szerentséltetni fog, sokan közülök halálokkal fogják hozzája való hüségtelességeket meg petsételni. Az ott táborozó Frantzia seregeknek fő kórmányozója, Generál *Kellermann* minap egy közönséges beszédet tartott vitézeihez, és azt mondotta nékik, hogy bizvást akármellyik közülök föbe löheti ötét, ha tapasztalni fogja, hogy ő *Dümuriernek* nyomdokait akarja követni.

A' Prussiai seregeknek azon része, a' melly a' Brunsvigiai uralkodó hertzeg vezérlésére vagyon bizattatva, e' mostan folyó hólnapnak közepén, közelebb rukkolván Alsatziának határához, táborba szállott. Néhány Cs. és királyi seregek is fognak oda menni, 's magokat velek öfzve kaptsolni.

Ugy folly a' hir, de még nem bizonyos, hogy az Angliai 50 linea hajóból álló hajó sereg for-

malis ostrom alá vette volna Dünkerkát. E' mellett, azt is keményen hirtelik némellyek, hogy *Condé* vára magát fel adta volna a' Cs. K. seregeknek, és hogy az abban feküdt frantzia őrizet rabságra vitetett Koloniába.

A' Helvetusok kemény büntetés alatt meg tiltották a' gabonának és eleségnek, másuvá, 's nevezetesen Frantzia Országba való ki hordatását.

Májusnak 14 napjától fogva tsendesen viselték magokat a' Moguntziában lévő Frantziák. Kenyerek, a' mint mondatik, böven vagyon, hanem a' fa és hús miatt nagy szükséget látnak. Darab időtől fogva ló hússal tömik hasaikat.

Spirában Májusnak 15 napján költ levélből azt olvassuk, hogy Kehlnek vidékén, egy ropant Cs. K. sereg szállott táborba, és hogy a' Német Birodalombeli truppok a' Rajna vize mellett alább szorúltak. — A' Germersheimtől Offenbachig nyúló Fr. sántzot a' parasztok egészen el rontották. — A' *Landaun* keresztül folyó *Quelch* nevű viz, melly által könnyen viz alá lehet a' várnak környékét venni, a' város felett el ásatott, 's folyása másuvá vétetett. A' Cs. királyi seregeknek tábora Spirától fogva Freisbachig nyúlik ki. *Májusnak* 13 napján egygy *Landauból* ki jött Frantzia trombitás vezettetett bé szem bé kötve Spirába, akképen vitetett is ki onnan; a' mint a' hir foly, fontos dologban küldetett oda. Ama nevezetes Prussiai fő tizt, született magyar, *Szekúli* Obester, kinek quártélyá *Leimemben* vagyon, igen kemény hadi fenytéket tart a' kórmányára bizatott seregnél, és tudtára adatta a' lakosoknak, hogy katonáinak törvénytelenégeket adnák fel, ha kárt tesznek, visszafogja téríteni, e' mellett példásan meg büntetni a' katonát, minden bátorságosan maradjon hony-

nyában, gyakorollya mesterségét, 's hitesse el magával, hogy a' Fels. Prussiai király illendöképen fogja őket védelmezni. Ellenben azok, a' kik az ellenséggel titkon tzimborálni tapasztaltatnak, és az erdőkben 's hegyek közzé rejteztvén ellenségesképen fognák magokat viselni, minden irgalom nélkül le vágattatnak, és lakó helyeik porrá égettetnek. Minden Német Birodalombeli helységeknek, mellyek vagy tudatlanságból, vagy tévelygésből bé vették a' Fr. constitutiót, keményen parantsoltatik, hogy azt el hagyván, térjenek vissza törvényes uraiknak hűségére. Hogyha e' jó tanátsot önként bé vejéndik, semmi bánások nem leszen; ellenben ha továbbá is a' mellett maradnának, el fogják érdemlett büntetéseket venni.

Májusnak 17 napján éjjel, Stollhofentől három fertály mélföldnire, 13 hajókon, mellyekben mindenikben 50 sőt 60 ember is vólt, akartak a' Frantziák a' Rajna vizén által menni, hanem szerentsétlenül, mivel a' Német seregek észre vévén a' dolgot, ágyú golyóbisokkal köszöngették őket, 8 hajót el meritettek, a' többit pedig visszahízték.